

**ДРУШТВО БИБЛИОТЕКАРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Library Association of Republic of Serbska**

БИБЛИОТЕКАРСТВО СРПСКЕ

Часопис из области библиотекарства и
библиотечко-информационе дјелатности

Librarianship of Srpska
Journal of Library Information Function

Година XII - број 11

Вишеград, 2024.

Друштво библиотекара
Републике Српске
Library Association of Republic of Serbska

Вишеград, 2024.

БИБЛИОТЕКАРСТВО СРПСКЕ
Часопис из области библиотекарства и
библиотечно-информационе дјелатности

Librarianship of Serbska
Journal of Library Information Function

Редакција часописа
Данијела Мандић
Срђан Чабрило
Стана Владић
Александра Чворовић
Миљана Пецикоза
Биљана Ћелић

Главни и одговорни уредник др
Радославка Сударушић

За издавача
Љиљана Кнежевић

Часопис *Библиотекарство Српске* излази уз подршку
Министарства просвјете и културе у Влади Републике Српске

САДРЖАЈ

Виолета Ђорђевић
Оливера Настић
СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ БИБЛИОТЕКАРА У ОФЛАЈН И ОНЛАЈН
ОКРУЖЕЊУ
7

Драгана Маринковић
Бојана Петковић
РЕЦИ ДА ПРОФЕСИОНАЛНОМ УСАВРШАВАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ
23

Весна Јовић
Љубица Милекић
ЈАЧАЊЕ КАПАЦИТЕТА ЉУДСКИХ РЕСУРСА У БИБЛИОТЕКАМА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КРОЗ ПРОГРАМ КОНТИНУИРАНОГ ОБРАЗОВАЊА
БИБЛИОТЕКАРА: ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКАРА ЗА УСАВРШАВАЊЕМ
33

Соња Шуковић
Славица Младеновић
Гордана Ивковић
БИБЛИОТЕКАР – ПРОФЕСИЈА, ПОЗИВ, ЗВАЊЕ, ЗНАЊЕ И
АНГАЖОВАЊЕ
49

Мирко Ђукић Смедеревски

ДИГИТАЛНЕ БИБЛИОТЕКЕ ИЗ УГЛА ИСТРАЖИВАЧА
73

Љиљана Станимировић
ДИГИТАЛНО ЗНАЊЕ – ДЕФИНИШУЋА КАРАКТЕРИСТИКА
АКАДЕМСКИХ БИБЛИОТЕКА
89

Ивана Куљанин
Невенка Јовичић
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЉЕЂА
.....101

Александар - Саша Грандић
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА САДРЖАЈА ИЗ ИСТОРИЈЕ УМЕТНОСТИ КАО
ОКОСНИЦА РАЗВОЈА КРЕАТИВНИХ ПОТЕНЦИЈАЛА
БУДУЋИХ АУТОРА
118

Срђан Чабрило
Мирела Ђук
ЧАТБОТОВИ У БИБЛИОТЕКАМА
129 Негосава Нега Стјепановић
Жељко Николић
Јелена Матић
НА „КЛИК“ СА КОРИСНИЦИМА
136

Сњежана Галинац
Горан Капор
ЧИТАЊЕ И ЧИТАЛАЧКЕ НАВИКЕ СТУДЕНАТА У ЕРИ
ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ: ПРОСТОР ЗА ПОДСТИЦАЊЕ
ИЛИ ТРЕНУТАК ЗА ПОСРТАЊЕ
149

Сузана Пешевић Стојановић
Лана Шаула Саша
Леви
МОДЕРНИЗАЦИЈА И ПОПУЛАРИЗАЦИЈА БИБЛИОТЕКЕ
ПОМОЋУ НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА
163

Маја Дејановић Биљана
Ђелић
„НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ БУДУЋНОСТИ, ВЕЋ ДАНАС”
„Е-УСЛУГЕ У НАРОДНИМ БИБЛИОТЕКАМА”
189

Данијела З. Мандић
Милева М. Мирковић Танић
ТЕСЛОМ ОСВИЈЕТЛИМО ЗНАЊЕ – ЗНАЊЕ И КРЕАТИВНОСТ
У НАСТАВИ И ШКОЛСКОЈ БИБЛИОТЕЦИ204

Душанка Папић
Драгана Петрић
БИБЛИОТЕКА ОТВОРЕНИХ ВРАТА
222

Валентина Поповић
Е-БИБЛИОТЕКА, ПРИМЕНА ДИГИТАЛНИХ АЛАТА
У МАЛИМ БИБЛИОТЕКАМА
233

Бојана Шашлић
СТАРЕ И РИЈЕТКЕ КЊИГЕ У ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА „СВЕТИ САВА”
У БРОДУ
248

Драгана Божић
Јелена Радаковић
ПРИМЈЕНА ИНКЛУЗИЈЕ У ЈАВНОЈ УСТАНОВИ
СПЕЦИЈАЛНОЈ БИБЛИОТЕЦИ ЗА СЛИЈЕПА И СЛАБОВИДА ЛИЦА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
271 Соња Пржуљ
ИНКЛУЗИВНЕ БИБЛИОТЕЧКЕ УСЛУГЕ И ИЗАЗОВИ СА КОЈИМА СЕ
БИБЛИОТЕКАРИ И ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ СУСРЕЋУ
У БИБЛИОТЕКАМА
282

Олга Јечменица
ИНКЛУЗИВНЕ АКТИВНОСТИ БИБЛИОТЕКЕ „МИЛУТИН БОЈИЋ”
297

Марина Неђић
УНАПРЕЂЕЊЕ БИБЛИОТЕЧКИХ УСЛУГА ЗА ОСОБЕ СТАРИЈЕ
ЖИВОТНЕ ДОБИ У БИБЛИОТЕКАМА У СРБИЈИ
306

Снежана Марић
Тијана Бацетић
Мирјана Димитријевић Станковић
ДОБРОБИТИ УСЛУГА ЗА СТАРЕ У НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ УЖИЦЕ –
ЕФЕКТИ И РАЗВОЈ.....
324

Светлана Сабо Катарина
Новаковић
Синиша Голубовић
ИДЕЈЕ КОЈЕ РАСТУ И ПОВЕЗУЈУ – ПРОЈЕКТИ СЕКЦИЈЕ ЗА КУЛТУРНЕ
И ОБРАЗОВНЕ ПРОГРАМЕ БДС-А
341

Жана Гњатовић
Анђелија Пругинић
Наташа Плавшић
СОМБОРСКА БИБЛИОТЕКА У КОРАК СА НОВИМ ИЗАЗОВИМА
354

Миљана Мацан
КРЕАТИВНЕ АКТИВНОСТИ У ЈАВНИМ БИБЛИОТЕКАМА
САРАЈЕВСКО-РОМАНИЈСКЕ РЕГИЈЕ
369

Ивана Мачар
Миљана Пецикоза
Драган Вуковић
ФОРМИРАЊЕ ЗБИРКЕ СТРИПА У ЈУ НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„ИВО АНДРИЋ” ВИШЕГРАД
387

Бојана Шашлић, школски библиотекар
saslicbojana@gmail.com
ЈУ ОШ „Свети Сава“ Брод

УДК 027.8(497.6)
DOI 10.7251/BSCSR2411248S

СТАРЕ И РИЈЕТКЕ КЊИГЕ У ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА „СВЕТИ САВА“ У БРОДУ

Сажетак: У раду ће бити ријечи о актуелном стању у школској библиотеци ЈУ Основна школа „Свети Сава” у Броду. Затим ће се моћи прочитати подаци о стању у школским библиотекама на територији ове вароши у прошлости. Осврнућемо се на библиотечку грађу: бројност фонда, наслове часописа и број корисника у појединим временским периодима 19. и 20. вијека али и на поријекла печата на библиотечким јединицама.

Анализирајући Збирку старе и ријетке књиге али и архивску грађу ЈУ ОШ „Свети Сава” можемо реконструисати развој школства и прилике у Босанском Броду у периоду 1880–1992. Предмет причања је однос власти према образовању, читалаштво и друштвене прилике.

Посветићемо пажњу и Николи (Саве) Јовановићу, управнику који је лично водио књиге инвентара библиотечке грађе, потписао сваки примјерак и евидентирао вриједност. Упознаћемо и кључног човјека просвјете у Босанском Броду наведеног периода Стеву (Радослава) Кораћа.

Кључне ријечи: Босански Брод (1880–1992), школство, школска библиотека, Никола С. Јовановић, издања, сачувани примјерци, печати, Стево Р. Кораћ

Уводни дио

ЈУ Основна школа „Свети Сава” у Броду у свом саставу има школску библиотеку која се налази у приземљу зграде на приступачном дијелу, у центру збивања и лако је доступна како најмлађим тако и старијим ученицима и радном особљу. Радно

вријеме библиотеке је од 7 до 18 часова чиме су обухваћене обје наставне смјене. Радно особље чине библиотекар и књижничар на 30% радне норме.

Библиотечки фонд од 23 024 монографских публикација, 518 серијских публикација и 248 јединица некњижне грађе је распоређен на 70 m² те на 92 m дужине полица. Број корисника у 2021/22. год. је 698. Програм обраде библиотечке грађе је „Публико 2004” аутора Александра Бјеличића из Добоја.

Наша школа је правна насљедница свих основних школа које су радиле на простору Босанског Брода. Анализирајући печате као симболе законите припадности ономе чији се знак на њему налази¹ и још понешто што се налази на 58 монографских публикација старе и ријетке књиге и 3 часописа са почетка 20. вијека уочавамо: имена популарних издавача, актуелних педагошких часописа, броја књига које су имале школске библиотеке, актуелних друштвених политика, овдашњих водећих друштвених личности итд. од 1880. до 1992. године у Босанском Броду.

Захваљујући надзору Матичне библиотеке у Добоју, раду Драгана Мићића из Сектора Завичајне збирке и заштите културних добара и директору ЈУ ОШ „Свети Сава” Брану Гојковићу дана 21. 4. 20021. год. збирка је стављена под претходну заштиту покретних културних добара РС у трајању од 2 године.

Захваљујући Бериславу Благојевићу, писцу и истраживачу, аутограф Јовановић са 7 библиотечких јединица ове збирке је објашњен² и повезан са подацима из евиденционих листова

¹ Трагови печата на књигама Добојске библиотеке / Драган Мићић. - Добој: Народна библиотека Добој, 2008

² Истраживачким радом у Архиву Републике Српске у Бањој Луци пронађени документи за нас важног садржаја. Босански Брод је до 1939. припадао Врбаској бановини са сједиштем у Бањој Луци.

претходне заштите те изнешени подаци о овој личности чине срце овог рада.

Основношколске библиотеке у Босанском Броду

Прва јавна библиотека у Босанском Броду је била школска библиотека и то из 1865.³ када је група водећих православних парохијана и покретача оснивања прве српске школе: М. Радуловић, Коста и Перо Костић, С. Остојић, Вуко Јовановић и Л. Јовановић⁴ у јануару поменуте године писала молбу кнезу Михајлу (1860–1868) да им за потребе новосаграђене школе пошаље књиге. Ово није била једина школа у Босанском Броду тога доба али је прва и једина у којој се учио српски језик и чија се настава одвијала на српском језику. Похађало ју је око 15 до 25 ђака православне и католичке вјере.⁵

Аустроугарска власт доноси нова правила која се односе на школство. Српске школе, па тако и ова поменута, западају у неравноправан положај и ометање рада у цијелој БиХ.⁶ Народне основне школе су отворане у градовима док су сеоска дјеца остајала при професионалним школама.⁷ Вјерује се да је оснивањем Народне основне школе у Босанском Броду б.

³ Историја српских школа у Босни и Херцеговини / Митар Папић. - Сарајево: ИП „Веселин Маслеша”, 1978

⁴ Прилог проучавању историје библиотека и библиотекарства у Броду до 1941 /Берислав Благојевић. - Бања Лука: Годишњак Друштва чланова Матице српске у Републици Српској 9/2019

⁵ „Grad pored rijeke”/ dr Đuro Basler. – Bosanski Brod: Alkion, 1990

⁶ Историја српских школа у Босни и Херцеговини / Митар Папић. - Сарајево:ИП „Веселин Маслеша“,1978

⁷ Однос Великог управног и просветног савета према пложају православних свештеника и учитеља у Босни и Херцеговини током 1914–1918. године / Мара Шовљаков. – Бања Лука: Гласник Удружења архивских радника Републике Српске, год. 9, бр.9, 2017

децембра 1880. год.⁸ полако српска школа престала са радом, мада знамо да је још 1897. радила јер су те године дјеца из Полоја прикључена Црквеној општини Босански Брод умјесто Црквеној општини Лијешће као до тада.⁹

Новооснована школа, на иницијативу општинске управе, има све елементе савремене школе са краја 19. вијека па и библиотеку. Пошто се одржавала из државног буџета била је претплаћена на тада актуелне часописе: „Глас Земаљског музеја”, „Школски вјесник”, „Малу библиотеку”, „Бехар”, „Тежак”, „Покрет”, „Учитељска зора”, „Босанску вилу“.⁹

Из овог периода у Збирци старе и ријетке књиге имамо сачуване часописе:

УДК 37

HRVATSKI seoski pčelar / izdaje i uređuje Mijo pl. Kos; urednik Josip Kirar. – Koprivnica: sam izdat, 1901–1903 (Koprivnica: Tiskara T. Kostinčera, 1901). – 30 cm
Печат: Narodna osnovna škola Bos. Brod / Народна основна школа Бос. Брод

УДК 63

БОСАНСКО – херцеговачки тежак : илустровани орган централног пчеларског друштва за Босну и Херцеговину у Сарајеву и осталих подружница у земљи /уредио од 1. до 4. броја Иван Ситарих од 5. до 12. броја Љубомир Стјепановић. – Год. 3, бр. 1–12, 1903–1921. - Сарајево : Централно пчеларско друштво у Сарајеву, 1904 (Сарајево : Прва српска штампарија Ристе Ј. Савића, 1904) . - 30 cm

⁸ „Grad pored rijeke” / dr Đuro Basler. – Bosanski Brod: Alkion, 1990

⁹ <https://oslijesce.net/Историјат>

⁹ Књига вијековима у традицији Брођана /мр Ранко Стјепановић.- Добој: „Значења” Народна библиотека Добој – Матична библиотека, год.2 1, бр.51

Излази мјесечно (вријеме изласка се мјери и према грегоријанском и према јулијанском календару). – Паралелни текст латиницом и ћирилицом. – Печат: Народна основна школа Бос. Брод (лат. и ћир).

УДК 37

HRVATSKI učiteljski dom : glasilo hrvatskog pedagoškog književnog zbora, saveza hrv. učiteljskih društava i hrvatske štedno – predujmne zadruge / uredio ga Stjepan Šmid. – God X, br.

1–12 (1917). – Zagreb : Hrvatsko pedagoško – knjižni zbor, 1907–1931 (Zagreb : С. Albrehta, 1917). – 30 cm

За наставу су се користили уџбеници са подручја која су већ одраније у саставу Аустроугарске монархије док власти у Сарајеву нису почеле штампати за њих одговарајуће уџбенике.¹⁰ Наставни планови и програми, као и цјелокупни васпитно-педагошки рад морао се уклопити у основне дугорочне програмске окупације.¹¹ Сачувани су уџбеници:

КОБАЛИ, Милан

УДК 371.3

Rukovođ za estetičko – etična štiva u pučkoj školi / priredio prema formalnim stupnjevima Milan Kobali, učitelj kralj vježbaonice i prvi član hrv. Pedagogijsko književnog zbora. – Zagreb : Hrv. pedagogijsko-književni zbor, 1893 (Zagreb :Knjigotiskara i litografija С. Albrehta, 1893). – 207 стр. ; 18 cm. – (Књиџика за учитеље / Hrvatski pedagogijsko književni zbor. - knj. 27)

¹⁰ Школство у Босни и Херцеговини (1918–1941) /Митар Папић. – Сарајево: Веселин Маслеша, 1984

¹¹ „Историја српских школа у Босни и Херцеговини”/ Митар Папић.- Сарајево: Веселин Маслеша, 1978

БАСАРИЧЕК, Стјепан**УДК 371.3**

Rukovođ za početnu stvarnu ili zavičajnu obuku 2. dio / Stjepan Basariček. – Zagreb: Hrv. pedagoški – književni zbor, 1915 (Zagreb : C. Albrecht, 1915). – 316 str. ; 18 cm. - (Knjižica za učitelje ; 53)
Stvarno kazalo. – Abecedno kazalo.

ДАНИЧИЋ, Ђура**УДК 81**

Oblici hrvatskoga ili srpskoga jezika / Gj. Daničić. – 8. izd. – Zagreb : Lav Hartman (Kugli i Deutsch), 1892 (Zagreb : Lav. Hartman (Kugli i Deutsch)). – 103стр. ; 18 cm Преговор др Т. Маретић

БУЧАР, Фрањо**УДК 796**

Gimnastičke vježbe s Batinama i Čunjevima uz češko – hrvatski gimnastičko – mačilački rječnik / priredio dr. Franjo Bučar, učitelj gimnastike i profesor gornjogradske gimnazije u Zagrebu.

– Zagreb: Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), 1900 (Zagreb: Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch). – 87 стр. ; 15cm

Чешко – хрватски гимнастичко – мачилачки рјечник.

УДК 37

ZEMLJOPISNA početnica za 1. razred gimnazije i realke / bez autora. – Zagreb : Narodna tiskara dra. Ljudevita Gaja, 1874 (Zagreb : Narodna tiskara dra Ljudevita Gaja) . – 80 стр. ; 18 cm
Печат: Zemaljska vlada Odjel za bogoštovje i nastavu Kraljevine Hervat.Slavon. Dalm.¹²

¹² У питању је посебно одјељење за вјеронауку и наставу, са задатком да издаје хрватске школске књиге. Више прочитати у „Трагови печата на књигама Добојске библиотеке“ / Драган Мићић. - Добој: Народна библиотека Добој, 2008

Лоше је једино то што оснивач није имао дугорочну визију смјештаја школе те се селила 1889. и 1903. до Првог свјетског рата, тачније, школске 1915/16. год. када је њен простор послужио за формирање војне болнице.¹³ Библиотека је као и остале наставне збирке претрпјела губитке. Настава је обустављена али је настављена већ у сљедећој школској години. Знамо да је до 1. децембра 1918. године била двократна и то од 8 до 12 и од 14 до 16 часова, а послје само једнократна, до подне.¹⁴

Школска библиотека је до 15. 5. 1926. године имала евидентираних 28 библиотечких јединица у вриједности од 350 дин. Тада Народна основна школа у Босанском Броду има 8 одјељења са 8 учитеља и 343 ђака.¹⁵

На дан 25. јуна 1930. Државна основна школа у Босанском Броду има 11 одјељења са 12 наставника те школску годину 1929/30. завршава 470 полазника, док школска библиотека на тај дан има 165 библиотечких јединица у вриједности 6 380 дин.¹⁶

На исти датум 1932. године „учитељска књижница” има 427 књига, а „ученичка” 84 и користе их наставници и школски полазници. Добија часописе: „Просветни гласник”, „Народна просвета”, „Гласник стручне наставе”, „Гласник подмлатка Црвеног крста”, „Народно дело”.¹⁷ Из тога периода је сачувано:

¹³ Прилог проучавању историје библиотека и библиотекарства у Броду до 1941/Берислав Благојевић. - Бања Лука: Годишњак Друштва чланова Матице српске у Републици Српској 9/2019

¹⁴ „Grad pored rijeke” / dr Đuro Basler. – Bosanski Brod: Alkion, 1990

¹⁵ Никола С. Јовановић, Среској испостави у Босанском Броду, Бр. 320 датум 25. јун.1930, Архив Републике Српске Бања Лука

¹⁶ Исто

¹⁷ „Извјештај о прегледу 26 одељења Мешовите државне народне основне школе у Бос. Броду од 25. јуна 1932. год” надзорник Дан.Ђ. Узелац, Архив Републике Српске у Бањој Луци

БЕДЕКОВИЋ, Јанко**УДК 014.5**

Zbirka zakona, naredaba i svih propisa državne uprave po abecednom i vremenskom redu / dr. Janko Bedeković. – Zagreb: U vlastitioj nakladi, 1926 (Zagreb: Tisak jugoslovenske štampe d.d, 1926). – 408 стр. ; 21 cm

Печат: Odvjetnik V. Habijanac Bos. Brod. - Печат: Narodna osnovna škola Bos. Brodu 29. 11. 1927. - Печат: Народна основна школа у Бос. Броду – округли. - Печат: Успостава среза дервентског у Бос. Броду

ТУЋАН, Фран**УДК 82.992**

По Македонији: Путничке слике и дојмови / Фран Тућан . – Загреб : Зграда тискарe „Народних новина“, 1921 (Загреб : Народне новине) . – 183 стр. ; 20 cm

Печат: Кр. Hrv. Slav. Zemaljska naklada školskih knjiga i tiskarnica.¹⁸ – Аутограф: Јовановић (на насловници са датумом 21. јун 1930)

ЛАБЕ, Пол**УДК 840**

Историја једног младог Србина / Пол Лабе; превео с француског др. С. Варичак . – Загреб : Књижара Ћелап и Поповац, 1919 (Загреб : Надбискупска тискарa, 1919). – 47 стр. ; 18 cm

С предговором госп. М.Р. Веснића, опуномоћеног српског министра. – Аутограф Јовановић, на насловној страни. – На корицама аутограф: Ferdinand Persoglio. – Маргиналија:

¹⁸ „Трагови печата на књигама Добојске библиотеке” / Драган Мићић. - Добој: Народна библиотека Добој, 2008

Поклонио Драго Шеф, уч. 4.р. – Печат: Државна основна школа у Бос. Броду.

САВИЋ, Миливоје М.

УДК 67

Наша индустрија, занати, трговина и пољопривреда: њине основице, стање, односи, вађност, путеви, прошлост и будућност / Миливоје М. Савић, начелник министарства трговине и индустрије. – Сарајево: Министарство трговине и индустрије, 1929 (Сарајево: Државна штампарија, 1929). – 336 стр.; 20 см

Предговор: Миливоје М. Савић у Београду на Св. Саву, 1929. - Издање од 1919. до 1940. - Печат: Државна основна школа у Бос. Броду. - Аутограф: Јовановић

СУБОТИЋ, Војислав М.

УДК 614.885

Извјештај за 1912–1920. годину (за 37–45. друштвену годину) : поднесен 35. главном годишњем скупу држаном 2. октобра 1921. године у Београду / уредник Војислав М. Суботић. – Београд : Српско друштво Црвеног крста, 1921 (Београд : Штампарија и литографија Саве Раденковића и брата, 1921). – 948 стр. : табеларни прикази ; 18 см

Печат: Народна основна школа Бос. Брод. – Аутограф: Јовановић, са датумом 10. 11. 1928.

РАДОВАНОВИЋ, Љубомир Љуба

УДК 347.991

Одлуке Државног савета 1919–1923. / средио и коментарисао Љуб. Радовановић, секретар Државног савета. – Београд : Милоје Сокић, новинар, 1924 (Београд : Сокић, 1924). – 544 стр. ; 20 см

Списак закона, уредаба, правилника, расписа и решења, која су служила за основ Саветским одлукама. – Регистар. – Печат: Народна основна школа у Бос. Броду. – Аутограф: Јовановић

ФРИЕД, Роберт**УДК 612**

Rad socijalno medicinskih ustanova u Tuzli : u godini 1923–1927. / dr. Robert Fried. – Zagreb : Zaklada tiskare Narodnih novina, 1928 (Zagreb : Narodne novine, 1928). – 121 str. ; 20 cm
 Печат: Државна основна школа у Бос. Броду са датумом 22. 3. 1930. год. и аутографом Јовановић. – Издање од 1919. год. до 1940. год.

ПЕТКОВИЋ, Вујица**УДК 37**

Нови Наставни програм за 1.,2.,3. и 4. разред основних школа Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца : за практичну употребу у основној школи / Вујица Петковић, учитељ. – 2. изд. – Београд : Издавачка књижарница Геце Кона, 1928 (Београд : Штампариија „Гундулић”). – 98 стр. ; 15 cm Печат: Народна основна школа у Бос. Броду. - Печат: Narodna osnovna škola Bos. Brod. – Аутограф: Јовановић 30. 8. 1928.

Након Другог свјетског рата долази до промјена у просвјетном амбијенту. Државна нижа реална гимназија у Босанском Броду је свечано отворена 11. 10. 1948. год. у послије савезничког бомбардовања обновљеној приватној кући у власништву трговца Гринхута који је као Јеврејин страдао у Јасеновцу. Отворена је као тежња свих грађана овога града који су након завршене основне школе дјецу у гимназију слали у Славонски Брод, што је било врло незгодно, нарочити зими. У ову школу се уписало 166 ученика (94 мушких и 72 женских) који су разврстани у четири одјељења првог разреда.¹⁹

Са печатом Државне реалне гимназије сачували смо слједеће примјерке:

¹⁹ „Јубилеј основног школства” / Абдулах Миџић. – Босански Брод: „Наш лист”, 15 .10 .1973 (Међу именима ученика је и име Љиљане Молнар – Талајић, оперске пјевачице)

ПАВЛОВИЋ, Павлао Вук

УДК 165

Spoznaja i spoznajna teorija / dr Pavao Vuk – Pavlović. – JAZU : Zagreb, 1926 (Zagreb : Tipografija, 1926). – 270. стр. ; 20 cm
Печат: Državna niža realna gimnazija Bos. Brod

МАРКОВИЋ, Фрањо

УДК 821-1

Kohan i Vlasta : Epska pjesan / Franjo Marković. – 5. izd. – Zagreb : Matica hrvatska, 1923 (Zagreb : Matica hrvatska, 1923). – 107 стр. ; 20 cm
Печат: Narodna Republika Bosna i Hercegovina Državna niža realna gimnazija

УДК 821-1

АНТОЛОГИЈА српске ратне лирике 1912–1922. год. / уредио Младен СТ. Ђуричић ; Мирко Дамњановић. – Београд : Издање Централне управе Удружења резервних официра и ратника, 1926 (Београд : Штампарија „Уједињење”, 1926). – 112 стр. ; 18 cm

Посвета: Будућем војнику отаџбине ... за ослобођење и уједињење, 1931. – Печат: Ђачка библиотека Bos. Brod. – Печат: Gimnazija Bos. Brod Ђачка библиотека.

МАРКОВИЋ, Фрањо

УДК 821-1

Dom i svijet : idilska pjesan / Franjo Marković ; Uvod i komentar napisao dr. Milan Ogrizović. – 2.izd. – Zagreb : Matica hrvatska, 1923 (Zagreb : Tisak „Tipografije”, 1923). – 105 стр. ; 20 cm

Печат: Narodna Republika Bosna i Hercegovina Državna realna gimnazija Bos. Brod

ДАРВИН, Чарлс

УДК 575.8

Postanak vrsta : pomoću prirodnog odabiranja ili održavanja povlađivanih rasa u borbi za život

/ Čarls Darvin . – Beograd : Prosveta, 1948 (Beograd : Kultura) . – 459 str. ; 18 cm

Предео с енглеског: Недељко Дивац. – Печат: Narodna Republika Bosna i Hercegovina Državna niža realna gimnazija. – Печат: Основна школа у Босанском Броду: Ђачка библиотека

Нижа реална гимназија у Босанском Броду спојена је 1955. год. са основном четвороразредном школом у јединствено осморазредну школу која се од 1963. зове „Драго Видошевић”.²⁰ Библиотечки фонд је тада премјештен у централни објекат, лијеп и безбједан.

Тај објекат и данас постоји и тамо су смјештена грађанска удружења и организације, политичке партије. Има свој (школски) парк, а крај ње је зграда Спортског центра.

Из периода рада Основне школе „Драго Видошевић” (печат из периода 1955–1963) смо заштитили:

БЕЛИЋ, Александар

УДК 811.163.4

Историја српскохрватског језика : књ. 2 св. 2 речи са конјугацијом / Александар Белић. – Београд : Научна књига, 1951 (Београд : Вук Караџић, 1951). – 341 стр. ; 20 cm

Предавања д-ра Александра Белића, редовног професора Београдског универзитета. – Печат: Ђачка библиотека Основне школе у Босанском Броду

²⁰ Основана је и Друга основна школа Босански Брод али таквог печата немамо на библиотечким јединицама.

СТИПИЋ, Лазар

УДК 09

Истина о Мађарима: (по мађарским подацима) / Лазар Стипић . – Суботица : Културно и Хумано Национално Друштво „Северна Звезда“, 1929 (Суботица : Градска штампарија) . – 48 стр. ; 15 cm . – (Библиотека : „Северне Звезде” ; 1)

Печат: Школска библиотека Основна школа „Свети Сава“ Босански Брод. - Печат: Ђачка библиотека Основне школе у Босанском Броду

КРАМЕР, Ернест

УДК 641

Kako se priređuje dobro voćno vino? : po dru. Ernestu Krameru / priredio Miloš Ljubić, ravnatelj Više djevojačke škole i tajnik Vinkovačke gospodarske podružnice. – Vinkovci: Tiskara Dragutina Laubnera, 1898 (Vinkovci: Tiskara Dragutina Laubnera). – 26 стр.: илустр.; 15 cm

Печат: Основна школа у Босанском Броду, Ђачка библиотека

УДК 821-1

БУГАРСКЕ дечје песме / превели с бугарског Сергије

Сластиков и Десанка Максимовић ; илустровао Мате Зламалик. – Београд : Просвета, 1946 (Београд : штампарија Просвете, 1946). – 400 стр. : илустр. ; 20 cm

Печат: Sreski fiskulturni odbor Bos. Brod. – Дедикација: Za masovno učešće na sreskom fiskulturnom sletu u Bos. Brodu pionirima V. Broda s datumom 6. 6. 1948.

Осмогодишња школа је на почетку школске 1973/74. год. имала 1124 ученика а у школској библиотеци 13 160 књига, односно 11,7 по ученику. Претплаћена је била на часописе: „Педагошка стварност”, „Живот и школа”, „Наша школа”, „Просвјетни лист, „Одјек”, „Настава и васпитање”,

„Просвјетни преглед”²¹. Овај период је најзначајнији за стварање садашњег библиотечког фонда. Издвајају се, наравно, библиотека „Ластавица” и „Млади дани”.

Школске 1983/84. са радом почиње Основна школа „Бошко Буха” и усељава у нову савремену зграду са простором у којем је смјештена и наша библиотека.

Године 1997. када је након ратних разарања нова школска зграда ОШ „Бошко Буха” обновљена, сада као „Свети Сава”, у школску библиотеку је премјештен фонд из старе школе „Драго Видошевић” која је престала са радом. Књиге, углавном, имају печат ОШ „Драго Видошевић” или „20. април”, печата ОШ „Бошко Буха” немамо.

Из периода када се користио печат са грбом Републике Српске, сачували смо примјерак:

БОМАРШЕ, Пјер – Огистен Карон **УДК 821-2**

Фигарова женидба или Луди дани : комедија у 5 чинова / П.А.К. Бомарше ; превео Милан Грол. – Београд : Српска књижевна задруга, 1925 (Београд : Народна мисао). – 183 стр. ; 18 цм. – (Српска књижевна задруга. Коло 28 ; књ. 189)
Аутограф: Veltruskij. – Печат : Пододбор Удружења Југословенских Нац. Жељезничара и Брод. обласне управе – Суботица. – Печат: ОШ „Свети Сава” (са грбом Републике Српске)

Ко је био Никола (Саве) Јовановић ?

За себе у допису Среској испостави у Бос. Броду од 25. јуна 1930. год. заведеног под бројем 320 пише да је најстарији Србин

²¹ „Информација о почетку рада школске 1973/74. год.“ директор Миодраг Војводић, Летопис ОШ „20. април” у Бос. Броду („20. април” је заједница неколико основних школа са подручја Бос. Брода основана ради обнове школских објеката путем самодоприноса)

рођени Брођанин.²² Допис је упутио као одговор на анонимну пријаву о злоупотребама у служби, а која је потписана са „Одани Срби и грађани Бос. Брода” и упућена просвјетним властима Врбаске бановине у Бању Луку. Био је управник Народне основне школе у периоду 1926–1931.

Дуго се послије Другог свјетског рата код нас сматрало да су у Краљевини Југославији директори и управитељи школа, школски надзорници и инспектори бирани међу провјереним антикомунистима, а учитељи и други наставници одани владајућем режиму били привилеговани.²³ Ми ћемо Николу Јовановића помињати по ентузијазму којег је показао у библиотекарству основне школе коју је водио.

Допис, у којем Никола С. Јовановић износи оправдања као одговор на изречене нападе, је писан црним мастилом, ћирилицом, са непоштивањем правила приликом писања ијекавица често убацивањем и екавских облика. Мало писано слово ш нема цртицу.

Из текста сазнајемо да је Никола учитељ у Народној основној школи у Босанском Броду од 1920, а од 15. маја 1926. је и њен управник. Учитељ је од 1910. год. јер наведеног датума писања дописа има 20 година службе. Сазнајемо да је за 50 година постојања Школе (1880–1930) исту похађало 4750 ученика, међу којима и муслиманска дјеца.

Каже да је био у Бос. Броду иницијатор оснивања удружења: Одбора Црвеног крста, „Просвјете”, „Јадранске страже”, „Народне одбране”, Народног универзитета (1930), „Сокола Краљевине Југославије” а да је тренутно предсједник „Просвјете”. Док је Никола С. Јовановић био управник у

²² Никола С. Јовановић, Среској испостави у Босанском Броду, Бр. 320 датум 25. јун 1930, Архив Републике Српске Бања Лука

²³ Школство у Босни и Херцеговини (1918–1941) / Митар Папић. – Сарајево: Веселин Маслеша, 1984, стр. 179

дворишту школе су постављени тушеви који су се могли користити по цијени од 3 дин.²⁴

За нашу библиотеку је значајан јер је вриједно сакупљао књиге, увећао фонд, лично водио књигу инвентара са вриједностима књига и сваки примјерак уредно потписао. У нашој збирци је сачувано 7 таквих примјерака.

Јовановић је 8. маја 1929. год. ушао у вербални сукоб на тему Хрвата са бившим градоначелником, гостионичаром Јосипом Светом²⁵ из којег је тужени Свете изашао неосуђен јер је суд његове ријечи протумачио као шалу.

Јосип Свете је био члан Хрватске сељачке странке која је у Бос. Броду основана 13. 11. 1925. год. а чији је први предсједник мјесног одбора био др Влатко Хабијанац, адвокат.²⁶ На састанку ХСС који је организован у Дервенти 25. 11. 1939. присуствовао је и Свете који је у току Другог свјетског рата прешао на страну партизана те се нашао на истој страни са учитељем и управником Народне основне школе у Лијешћу (1920–1931), учитељем и управником Државне основне школе у Бос. Броду (1931–1938) те повјереником за просвјету и културу при Среском народном одбору ФНРЈ Стевом Кораћем.²⁷

Никола Јовановић је такође био на суду са учитељем из школе којом је руководио, Илијом Балордом. Радник га је тужио због кршења радничких права и необавјештавања о

²⁴ Grad pored rijeke / dr Đuro Basler. – Bosanski Brod: Alkion, 1990

²⁵ Никола С. Јовановић, Среској испостави у Босанском Броду, Бр. 320 датум 25. јун. 1930, Архив Републике Српске Бања Лука

²⁶ Hronologija radničkog i narodnog oslobodilačkog pokreta u Bosanskom Brodu i okolini 1894–1945 / Slavica Hrečkovski. – Slavonski Brod: Opštinski odbor SUB NOR-a Bos. Brod

²⁷ Исто, стр. 163

сједници Наставничког вијећа заказаној за 30. јуна 1930. год. на којој су спојена два одјелења за шта Јовановић каже да је добио дозволу среског школског надзорника у Дервенти.²⁸

Стево Кораћ започиње школску годину 1931/32. као вд управника Државне основне школе у Бос. Броду и започиње писање школске хронике. На списку учитеља који започињу наведену школску годину нема ни Николе Јовановића ни Илије Балорде.²⁹

Никола (Саве) Јовановић се враћа на рад у школи као бањолучки учитељ 6. 5. 1932. год. према рјешењу бр. 19235 од 21. 3. 1932. год. Приликом контроле среског школског надзорника из Дервенте Стевана Предраговића коју је обавио 25. јуна 1932. год. од 11 учитеља колико их је радило тада у школи одличним успјехом су оцијењени Стево (Радославов) Кораћ и Никола (Саве)³⁰ Јовановић.

²⁸ Запис Николе С. Јовановића са суђења, Архив РС

²⁹ Ова хроника, која је веома вриједна, је спашена захваљујући секретару наше школе Зденки Радовановић. Године 1993. након ратних операција у Броду ју је пронашла бачену у углу једне од просторија у згради Старе школе (ОШ „Драго Видошевић” и ОШ „Бошко Буха”). Данас се ова хроника чува у нашој школи и прва је у реду за дигитализацију.

³⁰ У дјелимично сачуваним (преписиваним) матичним књигама у Општини Брод може да се прочита да је на прелазу 19. у 20. вијек у Бос. Броду живио Саво Јовановић, десетар, и Саво Јовановић, трговац. Обојица су имали жену и дјецу али ниједном није уписан син Никола. За Николу знамо да је 1930. год. имао петеро дјеце али у оскудном броју сачуваних матичних књига ти подаци нису нађени. Такође, пошто се много судио и преписао са суграђанима претпостављам да му опстанка у Бос. Броду више није било, те да је отишао у Бању Луку, већ тада под руководством бана Тисе Милосављевића. Пошто на једном мјесту за себе каже да је први рођени Брођанин српске националности, предност бисмо дали могућности да му је отац био десетар поријеклом из Крајине. Након боловања је премјештен у ОШ у Клашницама 13. 1. 1933. што је забиљежио у хроници управник Стево Кораћ.

Печати као свједоци постојања

Печати које чувамо у нашој збирци свједоче и о постојању појединих удружења и установа у нашем граду.

Рафинерија нафте је имала своју библиотеку у којој су радници остваривали културне потребе. Поред тога што је запошљавала библиотекарку Рафинерија је издавала и „Рафинеријски лист” што значи да је запошљавала и новинаре. У овој редакцији су радили и наши савремени интелектуални радници Живко Савковић и Теодор Трифуновић. Ове године обиљежавамо 130 година почетка рада Рафинерије нафте.

ЈОНКЕ, Људевит

УДК 80

Književni jezik u teoriji i praksi / Ljudevit Jonke. – Zagreb : Znanje, 1964 (Zagreb : Vjesnik). – 287 стр. ; 25 cm
Печат: Stručna biblioteka Rafinerije nafte Bos. Brod

Народна библиотека у Бос. Броду је била смјештена у познатој згради Радничког дома која је у Бос. Броду изграђена 1919. год. Прије него је добила такво име, односно прије него што се осамосталила, радила је под називом ООУР за културу и информисање „Митар Трифуновић Учо” заједно са Радијом Бос. Брод. Данас Народна библиотека ради под именом „Бранко Ћопић”.

МЕДАКОВИЋ, Дејан

УДК 908

Београд у прошлости / Дејан Медаковић. – Београд : Завод за издавање уџбеника СРС, 1963 (Београд : БГЗ). – 58. стр. : илустр. ; 24 цм. – (Књига за нас ; 12) Печат: Народна библиотека Бос. Брод

Културни и просвјетни живот око Бос. Брода. Главна карактеристика града Бос. Брода је та да је број становника у

граду био мањи или једнак броју становника у појединим селима око њега. Односно, како се развијао просвјетни и културни живот у граду, развијао се и у селима, на посебан начин. Нарочито: Винска, Лијешће, Колибе, Ново Село, Сијековац...

ВОДОВОЗОВ, Н.

УДК 882-94

Николај Васиљевић Гогољ / Н. Водовозов ; [с руског превела Бисенија Лукић]. – Београд : Култура, 1946 (Београд : Култура). – 155 стр. ; 15 cm. – (Велики људи и њихова дела; 1) Печат: Narodna osnovna škola Srez bosanskobrodski Sijekovac

Породице Грачић и Првуловић су нам оставиле вриједне примјерке који говоре о времену између два рата и послије Другог свјетског рата. На дедикацијама и аутографима се могу прочитати имена Захиде, Ђемиле (Првуловић) и Мевлиде Грачић те Тихомира Првуловића. За Мевлиду знамо да је била врстан наставник српскохрватског језика у Босанском Броду док за Ђемилу знамо да је похађала учитељску школу у Дервенти послије Другог свјетског рата. Те публикације су до нас стигле у дијелу личне библиотеке коју нам је поклонио Тихомир Првуловић, некадашњи учитељ у Бос. Броду и просвјетни савјетник данас у пензији из Славонског Брода.

КУМИЧИЋ, Марија

УДК 821-1

Pjesmom kroz život : (daleka sjećanja) / Marija Kumičić. – Zagreb : Matica društva „Hrvatska Žena“, 1940 (Varaždin: Stifler – Šarec, 1940). – 203 str. ; 15 cm Опазка Марија Кумичић стр. 203. – Печат : Књижница Хрватско муслиматско друштво. – Аутограф: Zahida Gračić

ПУШКИН, Александар Сергејевич **УДК 821-1**

Пушкин / М.М. Пешић. – Београд: Југо – исток, 1937 ([Београд] : Светлост, 1937). – 162 стр. : пјесникова слика; 18 цм.

–(Биографије знаменитих људи /оснивач Ст. Станојевић; 12)

Печат: Državna mješovita učiteljska škola Dereventa. -

Дедикација: Gračić Mevlidi uč. 2 v razreda u Derventi 5.6. 1949

ФИШ, Генадије **УДК 821-31**

Камени бор / Генадије Фиш; превео с руског Ђорђе Терзић. – Београд : Просвета, 1949 (Београд : Просвета, 1949).

– 282 стр. ; 22 цм (Совјетска књижевност. - ; књ.21) Печат:

Državni srednješkolski Đački dom Derventa. – Дедикација:

Gračić, Đemili, pitomici Srednjoškolskog đačkog doma... Derv 1. 1. 1950.

ЛАЗАРЕВИЋ, Бранко **УДК 821-4**

Сабрана дела књ.2 / Бранко Лазаревић. – Београд : Народна просвета, [око 1934] (Београд : Народна просвета). – 189 стр. ; 18 см. – Библиотека савремених југословенских писаца)

Печат: Biblioteka Tihomir Prvulović

ИБАНЕЗ, Бласко **УДК 821.131.1 – 31**

Proklete zemlje / Blasco Ibanez ; preveo dr Lucio Bulat. – Zagreb : HRT naklada, 1944 (Zagreb : Hrvatska tiskara). – 215 стр. ; 15 см

Preveo: dr Lucijo Bulat. – Tisak i razpačavanje odobreno rješenjem Predsjedništva vlade, Glavnog ravnateljstva za promičbu pod brojem 1684/44 od 21. 7.1944.

Дедикација: Мојој малој Ђемили [Prvulović] за светог Nikolu od Ruže

ДОСТОЈЕВСКИ, Фјодор Михајлович УДК 821.161.1 – 31

Бедни људи : Рад о животу и делу Ф. М. Достојевског /
Ф. М. Достојевски. – Београд : Народна просвета, 1933
(Београд : Народна просвета, 1933). – 310 стр. ; 18 цм. – (Ф. М.
Достојевски изабрана дела у 35 књига / уредник Исидора
Секулић)

С руског певео Радивој Ј. Максимовић. – Рад о животу и делу
написао А. Погодин. – За штампу приредила Исидора
Секулић. – Аутограф: Првуловић на 142. стр

Вриједна нам је и ријетка књига завичајног карактера:

БЕЛАН, Иван

УДК 09

Zlatna riba / Za djecu i odrasle priredio Ivan Belan ; preveo
Adolf Tkalčević. – Slavonski Brod : Vlastita naklada, 1938
(Slavonski Brod : Knjižgotiskara J. Pečvarac, 1938). – 80 стр. :
илустр.; 18 цм
Илустровао Фрањо Вучник из Босанског Брода.

Из периода Другог свјетског рата чувамо примјерке са чијих
се корица јасно види да у саставу НДХ нису важила иста
правила за све њене дијелове и патриоте јер су неки морали
имати дозволу надлежног министарства, проћи цензуру, док
неки нису, у истој години.

ЈАКШЕВАЦ, Стјепан

УДК 821-1

Pjesme / Stjepan Jakševac. – Zagreb : Vlastita naklada, 1943
(Zagreb : Hrvatski tiskarski zavod, 1943). – 40 стр. : илустр.
аутора ; 18 цм
Печат: Knjižnica Drž. prve žen. real. gimnazije u Zagrebu.

НАМЕТАК, Алија

УДК 821-32

Mladić u prirodi : Lovačke i druge omladinske priče / Alija

Nametak. – Sarajevo: Izdanje knjižare H. Ahmed Kujundžić, 1943 (Sarajevo : Bosanska pošta, 1943). – 81 стр. : илустр. ; 18 cm
Tiskanje i razračavanje dopušteno odlukom Ministarstva narodne prosvjete, Glavno ravnateljstvo za promičbu – novinski odsjek Zagreb, broj 19197. – 42. do 4. siečnja 1943.

Имамо издања Српске књижевне задруге између два рата:

ШИШИЋ, Фердо

УДК 323

Бискуп Штросмајер и јужнословенска мисао. 1. дио / Фердо Шишић. – Београд : Српска књижевна задруга, 1922 (Београд : Застава). – 160 стр. ; 15 cm. коло 24; бр. 162

ПОПОВИЋ, Богдан

УДК 821.133.1-09

Бомарше / Богдан Поповић. – Београд : СКЗ, 1925 (Београд : Родољуб, 1925). – 164 стр. ; 18 cm. – (Српска књижевна задруга, коло 28 ; књ. 188) Поговор Б.П.

ЕСХИЛ

УДК 821-2

Одабране трагедије / Есхил ; Софокле ; с грчког превео Милош Ђурић. – Београд : Српска књижевна задруга, 1926 (Београд : „Уједињење“ А.Д.В.Пуљевић, 1926). – 202 стр. ; 15 cm. – (Српска књижевна задруга, 29 ; књ. 195) Предговор Веселин Чајкановић.

Издања Матице Хрватске између два рата:

БАРАЦ, Антун

УДК 886-4

Vidrić/Antun Barac. – Zagreb : Matica hrvatska, 1940 (Zagreb : Narodne novine, 1940). – 140 стр. ; 22 cm

КЛАЈИЋ, Вјекослав**УДК 929**

Život i djela Pavla Rittera Vitezovića : (1652. – 1713) :
Nagrađeno iz naklade Ivana Grofa Draškovića za godinu 1913 /
Vjekoslav Klaić. – Zagreb : Matica hrvatska, 1914 (Zagreb :
Dionička tiskara). – 294 стр. : илустр. ; 21 см

Екслибрис Павла Ритера. - Прироменак стр. 293. стр. – Попис
слика 295 стр. Издање Књижарског предузећа Геце Кона

ГУНДУЛИЋ, Иван**УДК 821-2**

Иван Гундулић: Одабране стране / приредио д-р
Драгољуб Павловић. – Београд : Издавачко и књижарско
предузеће Геца Кон д.д., 1939 (Београд : Штампарија „Орао“).
– 198 стр. ; 18 см. – (Школски писци / Издавачка књижарница
Геце Кона – Београд) „Иван Франа Гундулића” д-р Драгољуб
Павловић

Печат са именом Брод на Сави (тек од 1934. Славонски Брод):

ЕПИКТЕТ**УДК 17.03**

Обрасци воље и среће : (стоички дневник) / Епиктет ;
Марко Аурелије. – Београд : Издавачка књижарница Напредак,
1922 (Београд : Напредак, 1922). – 132 стр. ; 15 см
Печат: Čitaonica namještenika radionice Drž. željeznice Brod na
Savi. - Печат: Čitaonica namještenika ložionice i radionice Drž.
željeznica Slav. Brod. – Печат: Sindikat željezničkih radnika i
službenika Jugoslavije Ložiona Slav. Brod. – Аутограф: Е. З.
Veltruskij. – Маргиналија: Dobra knjiga J. В. (16. 8. '42). –
Маргиналија: Књиге се изнајмљују: u radne dane od 15 do 20 u
blagdane od 9 do 12 sati. Za pozajmljenu knjigu plaća se:... kako
materijalno tako i moralno.

Закључак

ЈУ Основна школа „Свети Сава” у Броду је ставила под претходну заштиту 61 библиотечку јединицу са карактеристикама прописаним актуелним Законом о културним добрима и Законом о библиотечко-информационој дјелатности РС. Претходна заштита престаје најкасније 2023. год. Збирка је, према наложеним мјерама, смјештена у посебну, застакљену витрину.

Овим радом упознајемо јавност са садржајем Збирке и њеним значајем за изучавање: историје Брода, просвјетног рада у БиХ, библиотекарства у Броду, те социологије мјеста.

Литература и извори

1. Трагови печата на књигама Добојске библиотеке / Драган Мићић. - Добој: Народна библиотека Добој, 2008
2. Конкретизација правне заштите старе и ријетке књиге у школским библиотекама на матичном подручју Добој / Драган Мићић. – Добој : Народна библиотека Добој, 2020
3. Историја српских школа у Босни и Херцеговини / Митар Папић. - Сарајево:ИП Веселин Маслеша, 1978
4. Школство у Босни и Херцеговини (1918–1941) /Митар Папић. – Сарајево: Веселин Маслеша, 1984
5. Прилог проучавању историје библиотека и библиотекарства у Броду до 1941. /Берислав Благојевић. - Бања Лука: Годишњак Друштва чланова Матице српске у Републици Српској 9/2019
6. Grad pored rijeke / dr Đuro Basler. – Bosanski Brod: Alkion, 1990
7. Однос Великог управног и просветног савета према положају православних свештеника и учитеља у Босни и Херцеговини током 1914-1918.године / Мара Шовљаков. – Бања Лука: Гласник Удружења архивских радника Републике Српске, год. 9, бр. 9, 2017
8. <https://oslijesce.net/Историјат>
9. Књига вијековима у традицији Брођана / мр Ранко Стјепановић.- Добој: „Значења” Народна библиотека Добој – Матична библиотека, год.21, бр.51
10. Hronologija radničkog i narodnog oslobodilačkog pokreta u Bosanskom Brodu i okolini 1894–1945 / Slavica Hrečkovski.– Slavonski Brod: Opštinski odbor SUB NOR-a Bos. Brod
11. Никола С. Јовановић, Среској испостави у Босанском Броду, Бр.

- 320 датум 25. јун 1930, Архив Републике Српске Бања Лука
12. Запис Николе С. Јовановића са суђења, Архив РС, Бања Лука
13. „Извјештај о прегледу 26 одељења Мешовите државне народне основне школе у Бос. Броду од 25. јуна 1932. год” надзорник Дан. Ђ. Узелац, Архив Републике Српске у Бањој Луци
14. Јубилеј основног школства / Абдулах Миџић. – Босански Брод: „Наш лист“, 15. 10. 1973.
15. „Информација о почетку рада школске 1973/74. год.” директор Миодраг Војводић, Летопис ОШ „20. април“ у Бос. Броду

OLD AND RARE BOOKS IN PRIMARY SCHOOL “SVETI SAVA” BROD

Abstract: The work will present current state in the school library of Primary School “Sveti Sava” in Brod. The data on school libraries of this city in the past will also be presented. We will review the library material: number of holdings, magazine titles and number of users in certain periods of time in 19th and 20th century and also the origin of stamps on library units.

Analyzing the Collection of old and rare book and the archive collection of Primary School “Sveti Sava” we can reconstruct the development and situation in Bosanski Brod in the period 1880-1992. The subject is the relation of government toward education, reading and social conditions. We will also analyze Nikola (Savo) Jovanović, the manager who personally kept the library inventory books, personally signed each copy and recorded the value. We will also get to know the key man in education in Bosanski Brod of that period, Stevo (Radoslav) Korać. **Keywords:** Bosanski Brod (1880-1992), education, school library, Nikola S. Jovanović, editions, preserved copies, stamps, Stevo R. Korać
